CHALLENGES TO CONSTITUTIONALISM AND DEMOCRACY DURING COVID-19 PANDEMIC

Date : 23th of November
Time : 04.00 – 06.00 P.M (Local Time, Jakarta)

Organized By
SEKOLAH PASCA SARJANA
UNIVERSITAS AIRLANGGA
KEMENTERIAN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN INDONESIA

Professor Madya Dr Khairil Azmin Mokhtar
Ahmad Ibrahim Kulliyyah of Laws (AIKOL)
International Islamic University Malaysia (IIUM)
ka_mokhtar@iium.edu.my

Kronologi Permulaan Wabak COVID-19 Sedunia

- **Disember 2019**
  Novel coronavirus dipercayai bermula di Wuhan, China.
- **31 Disember 2019**
  Novel coronavirus dilaporkan pada Pejabat *World Health Organization* (WHO) di Cina .
- **30 Januari 2020**
  WHO isytihar novel coronavirus sebagai "Public Health Emergency of International Concern" (PHEIC).
- **11 Februari 2020**
  WHO memberi nama rasmi 'novel coronavirus' sebagai **COVID-19**.
- **11 Mac 2020**
  WHO isytihar COVID-19 sebagai 'global pandemic'.

- The ongoing COVID-19 pandemic poses myriad challenges to constitutional regimes around the world. However, it is by no means the first time that public health emergencies have led to questions of constitutionalism.
- During emergencies, human rights are susceptible of being suspended or derogated. The flexibility and dynamism of the human-rights-derogation regime is also due to the unforeseeable nature of emergencies.
- The dire and urgent nature of risks posed by terrorism, economic meltdown or natural disaster, and the ensuing extraordinary powers needed to respond to them, eventually hinge upon obligations of governmental authorities towards their people.
- Recognizing this link at the international level, the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) and the regional European and American human rights instruments contain clauses dealing with the possibility to derogate or suspend certain rights in times of emergency.
- The implications of derogations are further developed by the Siracusa Principles on the Limitation and Derogation Provisions in the International Covenant on Civil and Political Rights, which expressly includes public health as justifiable grounds for restricting human rights

The SARS-CoV-2 virus had been declared as **the Public Health Emergency of International Concern (PHEIC)** by WHO

- There is no univocal understanding of the term "emergency".
- Emergencies in the legal sense usually involve resorting to extraordinary measures to confront a particular and (in theory) temporary problem, which may not be solved through a reform of the existing constitutional framework.
- Emergencies are not an everyday issue. Otherwise, they would become normalcy.
- The idea of "normalcy" alludes to periods where the everyday functioning of institutions is deemed sufficient for solving pressing problems. But even in this very basic construction, there is a degree of vagueness. Not every emergency represents the same type of "imminent peril" or "clear and present danger".
- Therefore, "emergencies" is a broader term than those of "state of emergency" or "state of exception", which evokes a situation in which the very existence of a state is at stake. The contrast between emergency and normalcy is not just linguistical. Several legal definitions emphasize the extraordinary nature of emergencies, which also seems to be linked to an idea of temporary duration. In fact, the argument of its transitory nature might also be employed to make the idea of emergencies "easier to digest" for the public at large.

Kronologi Permulaan Penularan Wabak COVID-19 di Malaysia

- **25 Januari**
  Kes pertama di Malaysia – 3 warga China masuk ke Malaysia dari Singapura.
- **4 Februari**
  Kes pertama membabitkan rakyat Malaysia - Kes Import.
  Tiba di KLIA pada 18 Januari. Mempunyai sejarah perjalanan ke Singapura bagi menghadiri mesyuarat bersama delegasi antarabangsa termasuk China.
  Jumlah kumulatif kes ialah **10** (1 warga Malaysia dan 9 warga China)
- **6 Februari**
  Kes pertama jangkitan tempatan..
  Jumlah kumulatif kes ialah **14** (10 warga China dan 4 warga Malaysia)
- **15 Mac**
  190 kes baharu - jumlah **428 kes.**
- **16 Mac**
  125 kes baharu - jumlah **553 kes.**
  - **Perdana Menteri, Tan Sri Muhyiddin Yassin, jam 10 malam pada** 16 Mac 2020 **mengumumkan 'Perintah Kawalan Pergerakan' (PKP) selama 14 hari bermula** 18 Mac hingga 31 Mac.

Langkah-Langkah Menghadapi COVID 19 di Malaysia

Perintah Kawalan Pergerakan (PKP)

Perdana Menteri, Tan Sri Muhyiddin Yassin, jam 10 malam pada 16 Mac 2020 **mengumumkan 'Perintah Kawalan Pergerakan' (PKP) selama 14 hari bermula** 18 Mac hingga 31 Mac.

DR KHAIRIL AZMIN MOKHTAR

Perintah Kawalan Pergerakan (PKP)
18 Mac 2020 – 31 Mac 2020

Akta Pencegahan Dan Pengawalan Penyakit Berjangkit 1988 (Akta 342)
Peraturan-Peraturan Pencegahan dan Pengawalan Penyakit Berjangkit (Langkah-Langkah Di Dalam Kawasan Tempatan Jangkitan) 2020

22 PERKHIDMATAN-PERKHIDMATAN PERLU SAHAJA DIBENARKAN BEROPERASI
Perjalanan 10 km radius dari Rumah – Only for buying essential items (food)
1 person in each car/motorcycle – 8 am to 6 pm

PenguatkuasaaanPerintah Kawalan Pergerakan

Pegawai Kesihatan	Rabu, 18 Mac 2020
Pegawai Polis DiRaja Malaysia	Rabu, 18 Mac 2020
RELA (Jabatan Sukarelawan Malaysia)	Rabu, 18 Mac 2020
Angkatan Tentera Malaysia	Ahad, 22 Mac 2020

DR KHAIRIL AZMIN MOKHTAR

PERINTAH KAWALAN PERGERAKAN BERSAYARAT (PKPB) 12 MEI - 9 JUN

Dibenarkan keluar rumah dan menggunakan kenderaan seperti biasa, tetapi perjalanan rentas sempadan negeri tidak dibenarkan.

Sebahagian besar daripada aktiviti ekonomi dan sosial dibenarkan.

Hampir semua sektor ekonomi dan aktiviti perniagaan dibenarkan beroperasi tertakluk kepada syarat-syarat dan SOP yang ditetapkan oleh pihak berkuasa

Aktiviti Sosial dibenarkan tertakluk kepada syarat-syarat dan SOP yang ditetapkan.
Pengecualian: Aktiviti yang melibatkan perhimpunan ramai seperti panggung wayang, kelab malam, taman tema, dan bazar n. Aktiviti kegamaan seperti solat Jumaat dan semua aktiviti berjemaah di masjid, surau dan Rumah-rumah ibadat juga tidak dibenarkan. Institusi pendidian juga belum dibuka.

Dr Khairil Azmin Mokhtar

Perintah Kawalan Pergerakan Dipertingkatkan (PKPD) bagaimanapun akan terus dilaksanakan di kawasan-kawasan yang mencatatkan kes positif Covid-19 yang tinggi.

PERINTAH KAWALAN PERGERAKAN PEMULIHAN (PKPP) 10 JUN - 31 OGOS & 1 SEPT. 31 DIS.

10 Jun 2020 hingga 31 Ogos 2020.
Lebih banyak kelonggaran.
Perjalanan rentas negeri dibenarkan
Hampir semua aktiviti sosial, pendidikan, keagamaan, perniagaan, sektor ekonomi dan beroperasi semula secara berperingkat dengan pematuhan sepenuhnya kepada SOP.
Fasa normalisasi selepas 31 Ogos 2020 sehinggalah vaksin untuk virus COVID-19 ditemui.
Sekiranya berlaku peningkatan mendadak kes positif COVID-19 Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan (PKPD) di kawasan atau lokaliti yang berkenaan.

COVID-19 and Its Effect On Constitutionalism and Democracy

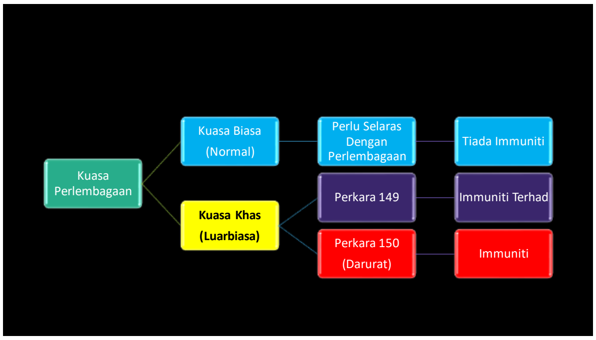

The General Rule

Applies to all parts of the country EXCEPT Batu Sapi in Sabah

- All rights are protected at all times under the current legal regime of the pandemic in Malaysia.
- The laws that being used are ordinary laws.
- The law and regulations/orders are subject to the Constitution.
- Any provision of the law and its enforcement which are in conflict with the Constitution will be deemed illegal and unconstitutional.
- Article 4(1) applies.

Article 4. Supreme Law of the Federation.

(1) This Constitution is the supreme law of the Federation and any law passed after Merdeka Day which is inconsistent with this Constitution shall, to the extent of the inconsistency, be void.

- The laws in Malaysia to deal with COVID19 Pandemic are not above the Constitution.
- The laws cannot be inconsistent with any part of the Constitution.

PREVENTION AND CONTROL OF INFECTIOUS DISEASES ACT 1988

Prevention and Control of Infectious Diseases Regulations 2020

Article 4. Supreme Law of the Federation.

(1) This Constitution is the supreme law of the Federation and any law passed after Merdeka Day which is inconsistent with this Constitution shall, to the extent of the inconsistency, be void.

PREVENTION AND CONTROL OF INFECTIOUS DISEASES ACT 1988

Prevention and Control of Infectious Diseases Regulations 2020

- The laws in Malaysia to deal with COVID19 Pandemic are not above the Constitution.
- The laws cannot be inconsistent with any part of the Constitution.
- Article 4(1) applies.
- All rights are protected at all times under the current legal regime of the pandemic in Malaysia.
- The laws that being used are ordinary laws.
- The law and regulations/orders are subject to the Constitution.
- Any provision of the law and its enforcement which are in conflict with the Constitution will be deemed illegal and unconstitutional.

Kehidupan NORMA BARU
tetapi
Demokrasi tetap NORMAL

Kuasa Perlembagaan → Kuasa Biasa (Normal) → Perlu Selaras Dengan Perlembagaan → Tiada Immuniti

TIADA IMMUNITI UNDANG-UNDANG

Doktrin Perasingan Kuasa

Prinsip Semak Dan Imbang

Semakan Kehakiman

ISU

SEKATAN TERHADAP HAK-HAK ASASI DAN KEBEBASAN

Dr Khairil Azmin Mokhtar

PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN

BAHAGIAN II - KEBEBASAN ASASI

- Perkara 5. Kebebasan diri.
- Perkara 6. Keabdian dan kerja paksa dilarang.
- Perkara 7. Perlindungan daripada undang-undang jenayah kuat kuasa ke belakang dan perbicaraan berulang.
- Perkara 8. Kesamarataan.
- Perkara 9. Larangan buang negeri dan kebebasan bergerak.
- Perkara 10. Kebebasan bercakap, berhimpun dan berpersatuan.
- Perkara 11. Kebebasan beragama.
- Perkara 12. Hak berkenaan dengan pendidikan.
- Perkara 13. Hak terhadap harta.

Perkara 5. Kebebasan diri

(1) Tiada seorang pun boleh diambil nyawanya atau dilucutkan kebebasan dirinya kecuali mengikut undang-undang.

- Hak Kebebasan Diri – 'Right to Livelihood'- Hak Untuk Bekerja dan Mencari Nafkah untuk Kehidupan
- Hak ini TIDAK MUTLAK.
- Hak ini boleh disekat mengikut undang-undang.

Perkara 9. Larangan buang negeri dan kebebasan bergerak.
(1) Tiada seorang pun warganegara boleh dibuang negeri dari atau ditahan masuk ke Persekutuan.
(2) Tertakluk kepada Fasal (3) dan kepada mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya, ketenteraman awam, kesihatan awam, atau penghukuman pesalah, tiap-tiap warganegara berhak bergerak dengan bebas di seluruh Persekutuan dan bermastautin di mana-mana bahagiannya.

- Hak bergerak TIDAK MUTLAK. – Tertakluk pada undang-undang kesihatan awam.
- Kerajaan membawa balik warganegara yang berada di luar negeri, walaupun didapati positif Covid19
- Kerajaan boleh menghalang warga asing dari masuk ke Malaysia dan menghantar balik warga asing sama positif Covid 19 ataupun tidak

Perkara 11. Kebebasan beragama.
- **(1) Tiap-tiap orang berhak menganuti dan mengamalkan agamanya dan, tertakluk kepada Fasal (4), mengembangkannya.**
- **(5) Perkara ini tidaklah membenarkan apa-apa perbuatan yang berlawanan dengan mana-mana undang-undang am yang berhubungan dengan ketenteraman awam, kesihatan awam atau prinsip moral.**

Hak bergerak TIDAK MUTLAK. – Tertakluk pada undang-undang kesihatan awam.

Sultan – Ketua Agama Islam

Fatwa - Mengikat

ISU

Defisit Akauntabiliti

- The absence of political control by democratically elected political representatives
- Ketiadaan kawalan politik oleh wakil politik yang dipilih secara demokratik.

Dr Khairil Azmin Mokhtar

DEMOKRASI BERPARLIMEN

- **Kerajaan bertanggungjawab kepada Parlimen**
- **Persidangan Parlimen**
- Isnin 18 Mei 2020 - Mesyuarat Pertama, Penggal Ketiga Parlimen Ke-14

Originally scheduled to sit for 15 days between May 18 and June 23

Diadakan 1 hari saja 18 Mei

Selepas itu ditangguhkan hingga 13 Julai

Due to the Covid-19 pandemic

Dr Khairil Azmin Mokhtar

DEMOKRASI BERPARLIMEN

13 Julai 2020 - 27 Ogos 2020 25 Hari

Parlimen sekarang sedang bersidang untuk meluluskan bilbil termasuk RUU Perbekalan (Bajet)

Perbahasan disiarkan secara langsung di TV dan Media Sosial

Semua ahli parlimen dibenarkan hadir.

Dr Khairil Azmin Mokhtar

Sidang Media Secara Langsung Setiap Hari

Sejak Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) 18 Mac, sidang media berkaitan arahan disiarkan secara langsung setiap hari.
Bertujuan memastikan segala maklumat, berkaitan COVID-19 ataupun PKP, disalurkan secara terus kepada orang ramai.
Sidang media secara langsung adalah usha telus terhadap kebebasan media demi kepentingan rakyat.
Rakyat dapat menilai prestasi seseorang menteri atau jurucakap menguruskan krisis.
Ketelusan terhadap kebebasan media dan kebebasan bersuara kepada rakyat, dan menonjolkan sikap profesional seseorang menteri atau jurucakap, dalam menangani pandemik COVID-19 di negara ini, melalui media.

Press Conference *ala* White House

Dr Khairil Azmin Mokhtar

Dr Khairil Azmin Mokhtar

PILIHANRAYA UMUM NEGERI SABAH (PRN SABAH) SEPTEMBER 2020 DAN KESANNYA PADA PENULARAN COVID 19

PILIHANRAYA UMUM NEGERI SABAH (PRN SABAH) SEPTEMBER 2020 DAN KESANNYA PADA PENULARAN COVID 19

- Selepas berlangsungnya Pilihan raya negeri Sabah 2018 yang berlangsung serentak dengan Pilihan raya umum Malaysia 2018, negeri Sabah menyaksikan perubahan landskap politik yang besar selepas dua gabungan parti politik memperoleh keputusan yang hampir sama. Berlakunya anggota dewan yang telah bertukar kesetiaan dari parti yang menang pada pilihan raya kepada parti lawan.

- Pilihan Raya Umum Negeri Sabah 2020 merupakan pilihan raya bagi memilih anggota Dewan Undangan Negeri Sabah ke-16. Pilihan raya ini berlangsung pada 26 September 2020 bagi memilih 73 anggota DUN baharu. Dewan sebelum ini dibubarkan pada 30 Julai 2020 selepas permohonan pembubaran dewan diperakukan Yang di-Pertua Negeri Sabah, Tun Juhar Mahiruddin hari tersebut.

- Hari penamaan calon ditetapkan pada 12 September, manakala hari mengundi awal pada 22 September. Tempoh berkempen yang ditetapkan adalah selama 14 hari bermula selepas pengisytiharan calon yang bertanding sehingga jam 11:59 malam 25 September. Bagi urusan permohonan undi pos luar negara dan dalam negara, tarikh buka bermula 17 Ogos 2020 dan tarikh tutup dalam negara ialah 11 September manakala tarikh tutup undi pos luar negara adalah pada 3 September 2020. Sebanyak 64 pusat penamaan calon dan pusat penjumlahan rasmi undi akan digunakan manakala 741 pusat mengundi membabitkan 2,540 tempat mengundi (saluran) dan 56 pusat mengundi awal.

KESAN PRN SABAH PADA PENULARAN COVID 19

- Kesan penularan COVID-19 di negeri Sabah susulan Pilihan Raya Umum Negeri Sabah yang diadakan pada bulan September yang lalu amat membimbangkan.

- Data menunjukkan pada 12 September 2020, iaitu pada hari penamaan calon Pilihan Raya Umum Negeri Sabah, kes kumulatif COVID-19 di Sabah berjumlah 808 kes. Pada 26 September, iaitu pada hari mengundi, kes kumulatif COVID-19 di Sabah telah meningkat kepada 1,547 kes, iaitu peningkatan sebanyak 91.5 peratus.

- Situasi penularan COVID-19 di Sabah menjadi lebih buruk apabila peningkatan berlaku secara mendadak dalam tempoh 4 minggu selepas hari mengundi.

- Pada 24 Oktober 2020, Sabah mencatatkan 11,285 kes kumulatif dan menjadi negeri pertama di Malaysia yang merekodkan jumlah kes COVID-19 melebihi 10,000 kes.

- Hari ini, Sabah masih mencatatkan jumlah kes kumulatif COVID-19 yang tertinggi di negara ini, iaitu sebanyak 24,269 kes dengan 181 kematian.

The Exception

Proclamation of Emergency for Batu Sapi, Sabah

The Background to the Batu Sapi By-Election

The Batu Sapi seat fell vacant following the death of Datuk Liew Vui Keong on Oct 2, believed to be due to a lung infection. The former minister in the Prime Minister's Department was earlier admitted to the Jesselton Medical Centre for a slipped disc prior to the Sept 12 nomination day for the Sabah state elections, and was transferred to the Gleneagles Hospital for further medical attention. His condition took a turn for the worst when he was diagnosed with a lung infection.

The polling date for the Batu Sapi by-election has been set for Dec 5. Election Commission chairman Datuk Abdul Ghani Salleh said a special meeting had fixed Nomination Day for Nov 23. Early voting to elect a new lawmaker for the parliamentary constituency in Sabah is on Dec 1.

The Election Commission (EC) could not postpone a by-election. Election Commission chairman Datuk Abdul Ghani Salleh said "The Federal Constitution stipulates that the Commission must hold an election within 60 days after it falls vacant. "This can only be postponed if the government declares an emergency. "On our part, we can raise the issue and make recommendations if the Covid-19 pandemic turns for the worst. But it has to be the government that makes the decision," he said.

Batu Sapi: A Risky Challenging Environment

There are 32,962 registered voters in Batu Sapi.
The coming 2020 by-election will be very different. It comes at one of the most difficult periods for Sabah, and arguably Malaysia.
Located near Sandakan, this parliamentary seat contains urban, semi-urban and remote areas.
There are six islands in the seat, which is made up of the state two seats of Sekong and Karamunting.

Beyond the varied terrain, it is a seat with a large highly vulnerable population. Conservatively at least 40 percent of the seat are voters are B40 voters, making less than RM3,000 per household. The personalising campaign is accentuated by the fact that a majority of 58 percent voters are over the age of 40, with 21.2 percent over the age of 60 (among the most vulnerable group for Covid-19). Social media use which is common in the more urban/semi-rural areas is not as available in the remote areas. Many areas even lack radio and television access.

Batu Sapi: A Risky Challenging Environment

Batu Sapi is also comprised of an ethnically diverse population, with many of the communities living in their own enclaves. Chinese, Bugis, Bajau, Orang Sungai, Suluks, Indonesians and Kadazandusun are the largest communities.

Campaigning is further personalised through different ethnic and social networks. This in practice means that different ethnic communities come into support the campaign and engage the communities. Often this involves campaigners from Peninsular Malaysia, and sometimes representatives of federal agencies. The role of outsiders is further accentuated in a by-election situation, as greater media attention centres on the contest and even more resources/personnel are brought in from outside to win the seat.

As with all seats in Sabah, there are also a large number of voters living outside of the seat who may want to return to vote. It is estimated that 17.2 percent of the voters or 5,664 voters in this seat are living outside – within Sabah, in Sarawak and in Peninsular Malaysia. This means that movement in and out of the area will occur unless measures are put in place to reduce this risk. The seat also contains a navy camp of over 2,000 voters and with any election, will involve an increase of police personnel usually brought over or into the area– putting these front liners at risk as well.

Batu Sapi: A Risky Challenging Environment

Finally, and most worrying of all, Batu Sapi is part of the epicentre of the third wave of the virus. Through Oct 29 in this month, Sandakan district has 1,446 Covid 19 reported cases, with 32 deaths. There are currently 1,374 active cases. From noon Oct 28-29, in a single day, there were 33 cases detected in the Batu Sapi constituency alone. These cover a variety of areas from Kampung Bokara and Kampung Bahagia to Kampung Gelam and Lintas Sibuga.
There is currently one enhanced movement control order (MCO) in Taman Mawar within this constituency. In the broader Sandakan district as a whole and including Batu Sapi, there were over 100 new reported cases over the same single-day period with another enhanced MCO in nearby Mesra from another Covid cluster. By any measure, the public health situation is not good.

CONCLUSION

These challenges – concentrated centres and notable numbers of infection, personalised campaigning, movement of people, and vulnerable communities – are not easy to address. Batu Sapi poses a serious problem for voter safety while maintaining the integrity of the poll.

KEPUTUSAN PERDANA MENTERI DAN JEMAAH MENTERI MENGENAI PILIHANRAYA KECIL BATU SAPI

Kerajaan tidak mahu berlaku lonjakan kes-kes baharu COVID-19 di Batu Sapi khususnya, dan di Sabah amnya sekiranya pandemik ini menular selepas PRK Batu Sapi diadakan. Ini tentu sekali akan menjejaskan usaha-usaha yang sedang dilakukan oleh para *frontliners* kita, yang sebahagian besarnya agak keletihan setelah sekian lama berhempas-pulas membendung wabak ini. Mengambil iktibar penularan COVID-19 susulan Pilihan Raya Umum Negeri Sabah, Jemaah Menteri berpandangan lebih elok sekiranya Pilihan Raya Kecil bagi Bahagian Pilihan Raya Parlimen Batu Sapi, Sabah dapat dielakkan. Berdasarkan faktor-faktor dibawah Jemaah Menteri berpandangan Pilihan Raya Kecil bagi Bahagian Pilihan Raya Parlimen P.185 Batu Sapi, Sabah wajar dibatalkan dan ditangguhkan ke satu tarikh lain yang lebih sesuai, iaitu apabila pandemik COVID-19 berakhir.

Pertamanya ialah faktor ancaman terhadap kesihatan awam. Pengalaman Pilihan Raya Umum Negeri Sabah menunjukkan bahawa pilihan raya yang diadakan ketika COVID-19 sedang melanda menjadi punca penularan gelombang ketiga wabak ini di dalam komuniti. Walaupun SOP yang ketat boleh ditetapkan oleh Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) , namun pematuhan kepada SOP didapati amat lemah sehingga menyebabkan wabak ini sukar dibendung.

Kedua, pihak SPR menghadapi kekangan untuk mendapatkan petugas pilihan raya disebabkan kebimbangan yang tinggi dalam kalangan petugas bahawa mereka sendiri berkemungkinan terkena jangkitan COVID-19 ketika bertugas. Risiko jangkitan dalam kalangan petugas pilihan raya tidak boleh dipandang ringan kerana mereka akan berurusan secara langsung dengan para pengundi yang berkemungkinan terdedah kepada wabak COVID-19. Disebabkan kebimbangan ini, setakat 6 November 2020, SPR hanya berjaya melantik 143 orang petugas pilihan raya, iaitu 17.1% sahaja berbanding 837 orang yang diperlukan bagi pelaksanaan PRK Batu Sapi.

Ketiga, pergerakan rentas daerah dalam kalangan petugas pilihan raya dan pengundi tidak dapat dielakkan dan ini akan meningkatkan risiko penularan COVID-19 ke daerah-daerah lain di negeri Sabah. Sebagai contoh, pegawai-pegawai SPR yang berkhidmat di Kota Kinabalu akan bergerak ke Sandakan untuk membantu melaksanakan PRK Batu Sapi. Perjalanan mereka sejauh 370 kilometer akan melalui beberapa daerah seperti Tuaran, Ranau, Telupid dan Beluran. Daerah-daerah ini adalah daerah yang dikategorikan sebagai kawasan merah atau kuning.

Selain pergerakan pegawai SPR, para pengundi berdaftar di Bahagian Pilihan Raya Parlimen P.185 Batu Sapi yang tinggal di daerah lain juga akan melakukan perjalanan merentas daerah bagi tujuan mengundi. Walaupun kerajaan pada masa ini melaksanakan Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat atau PKPB yang tidak membenarkan perjalanan rentas daerah, pergerakan pengundi rentas daerah tidak boleh dihalang kerana hak mereka untuk mengundi adalah dijamin oleh Perlembagaan Persekutuan. Ini juga akan meningkatkan risiko penularan COVID-19.

Keempat ialah kebimbangan mengenai risiko jangkitan COVID-19 dalam kalangan pengundi di Batu Sapi, terutamanya warga emas yang merupakan golongan berisiko tinggi. Daripada 32,962 pengundi berdaftar bagi Bahagian Pilihan Raya Parlimen P.185 Batu Sapi, seramai 7,377 orang atau 22.3 peratus adalah pengundi berumur 60 tahun ke atas. Jika pilihan raya diadakan dan mereka keluar mengundi atau mengikuti aktiviti kempen pilihan raya, tiada jaminan bahawa mereka tidak akan terkena jangkitan COVID-19 yang boleh membawa maut. Sebagai kerajaan yang prihatin dan bertanggungjawab, yang keutamaannya ialah untuk melindungi nyawa setiap rakyat, situasi seperti ini mestilah dielakkan.

Kelima ialah kesan ke atas kehidupan sosial dan ekonomi penduduk di Batu Sapi dan Daerah Sandakan sekiranya penularan COVID-19 berlaku secara mendadak selepas pilihan raya kecil diadakan. Pada masa ini pun, kesan ekonomi telah amat dirasai oleh rakyat yang terpaksa melalui kehidupan yang sukar. Ada yang telah mengalami kehilangan pekerjaan dan putus mata pencarian akibat wabak ini. Kerajaan sedang berusaha untuk mengawal penularan COVID 19 terutamanya di negeri Sabah yang pada masa ini telah menunjukkan tanda-tanda yang agak positif dengan jumlah kes baharu semakin berkurangan.

Jemaah Menteri telah mendapatkan pandangan Peguam Negara mengenai kaedah terbaik dari segi perundangan dan Perlembagaan Persekutuan yang membolehkan pilihan raya kecil ini dibatalkan dan ditangguhkan ke satu tarikh lain. Ini kerana menurut Fasal (1) Perkara 54 Perlembagaan Persekutuan, sekiranya terdapat kekosongan luar jangka sesuatu kerusi Parlimen, kekosongan luar jangka tersebut hendaklah diisi dalam tempoh 60 hari dari tarikh SPR telah memastikan kekosongan tersebut berlaku. Oleh itu pilihan raya kecil MESTI diadakan bagi mengisi kekosongan kerusi Bahagian Pilihan Raya Parlimen P.185 Batu Sapi, Sabah, melainkan kekosongan tersebut berlaku dalam masa dua tahun dari tarikh Parlimen akan terbubar setelah berjalan selama 5 tahun dari tarikh mesyuarat pertamanya .

Peguam Negara telah memberikan pandangan bahawa tidak ada cara lain untuk membatalkan PRK Batu Sapi melainkan dengan perisytiharan darurat di bawah Perkara 150 Perlembagaan Persekutuan. Menurut Fasal (1) Perkara 150 Perlembagaan Persekutuan,
"Jika Yang di-Pertuan Agong berpuas hati bahawa suatu darurat besar sedang berlaku yang menyebabkan keselamatan, atau kehidupan ekonomi, atau ketenteraman awam di dalam Persekutuan atau mana-mana bahagiannya terancam, maka Yang di-Pertuan Agong boleh mengeluarkan suatu Proklamasi Darurat dengan membuat dalamnya suatu perisytiharan yang bermaksud sedemikian".

PART XI - SPECIAL POWERS AGAINST SUBVERSION, ORGANISED VIOLENCE, AND ACTS AND CRIMES PREJUDICIAL TO THE PUBLIC AND EMERGENCY POWERS

Article 150. Proclamation of emergency.

Law required by reason of the emergency shall not be invalid on the ground of inconsistency with any provision of this Constitution.

- **Article 150 (6)**

PUA 329/2020

PROCLAMATION OF EMERGENCY THE FEDERAL CONSTITUTION

PUA 330/2020

EMERGENCY (ESSENTIAL POWERS) ORDINANCE 2020

PUA 329/2020
PROCLAMATION OF EMERGENCY THE FEDERAL CONSTITUTION

P.U. (A) 329

PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN

PROKLAMASI DARURAT

OLEH KE BAWAH DULI YANG MAHA MULIA SERI PADUKA BAGINDA YANG DI-PERTUAN AGONG, DENGAN KURNIA ALLAH, KETUA UTAMA NEGARA BAGI NEGERI-NEGERI DAN WILAYAH-WILAYAH MALAYSIA

TUANKU AL-SULTAN ABDULLAH RI'AYATUDDIN AL-MUSTAFA BILLAH SHAH IBNI ALMARHUM SULTAN HAJI AHMAD SHAH AL-MUSTA'IN BILLAH,
Yang di-Pertuan Agong

BAHAWASANYA BETA berpuas hati bahawa suatu darurat besar sedang berlaku yang menyebabkan keselamatan, kehidupan ekonomi dan ketenteraman awam di dalam sebahagian daripada Persekutuan iaitu di Bahagian Pilihan Raya Parlimen P. 185 Batu Sapi, Sabah adalah diancam berikutan wabak penyakit berjangkit, iaitu Penyakit Koronavirus 2019 (COVID-19):

PUA 329/2020
PROCLAMATION OF EMERGENCY THE FEDERAL CONSTITUTION

DAN BAHAWASANYA Fasal (1) Perkara 150 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa dalam keadaan yang tersebut BETA boleh mengeluarkan suatu Proklamasi Darurat:

MAKA, OLEH YANG DEMIKIAN, BETA, AL-SULTAN ABDULLAH RI'AYATUDDIN AL-MUSTAFA BILLAH SHAH IBNI ALMARHUM SULTAN HAJI AHMAD SHAH AL-MUSTA'IN BILLAH, dengan kurnia Allah, Yang di-Pertuan Agong bagi Negeri-Negeri dan wilayah-wilayah Malaysia, pada menjalankan kuasa yang diberikan kepada BETA sebagaimana yang tersebut di atas MENGISYTIHARKAN bahawa suatu darurat besar sedang berlaku dan bahawa Proklamasi ini hendaklah meliputi Bahagian Pilihan Raya Parlimen P. 185 Batu Sapi, Sabah: